

Bland tomtar och troll

Flertalet av oss har säkert som barn eller för barn läst Elsa Beskows bilderböcker. Deras bildvärld hör liksom Carl Larssons och John Bauers till urbilderna i vår moderna värld. Ett slags historiska hållpunkter i en skenande tid. Paradoxala i sina frysta sekelskiftesidyller upphörde likväl inte att tala till generationer, vilkas uppväxt försiggår i alltmer diametralt motsatta världar. Här färdas man med häst och vagn, på åkrarna går skördefolket och slår med lie, i skogen möter man kossor och kolare, man kan gå ut på ängen och plocka många slags blommor.

Hur många generationer till kommer uppleva Elsas värld som trovärdig? Hur länge till kommer bondesjälarna i oss reagera med hemkänsla inför dessa längesedan svunna miljöer? Håller inte allaredan kolare och skogsbetande kor på att kännas jämbördiga med Bauers troll och Jenny Nyströms ladugårdstomtar, att flyta in i en fördrömd och anonym mytologi?

Det är tiden, säger man. Sådan är tiden. Utvecklingen kräver detta.

Och visst accepterar vi att kolvedshuggningens epok är till ända, liksom hästskjutsarnas och landstrykarnas. Visst går somligt framåt. Men nog känns det svårt att acceptera att "Tiden" kräver oss på hela vårt kulturlandskap. Hur många av oss vill uppleva den dag våra barnbarn frågar oss om bönder verkligen funnits, eller varför inte kor?

Om dessa farhågor känns långsökta, räcker det med att studera den nya livsmedelspolitiken, GATT-avtalen och EG-debatten. Marknaden ska styra, heter det. Och vad kan vara mindre marknadsanpassat i ett europeiskt perspektiv, än att idka jordbruk långt uppe i skogarna? Astro-nomiska summor erbjuds lantbrukare som vill odla granar eller Salix, eller sluta upp med sin envetna mjölkproduktion miltals från mejerierna. Och inte ens Astrid Lindgren, för att anknyta till barnlitteraturen, lär denna gång klara av att rädda våra sista björkhagar och ängsblommor.

Som små små minneslundar kommer väl de allra artrikaste ängsmarkerna i framtiden att lysa upp skogshavet. Men kopplingen till människan och hennes dagliga liv kommer för alltid vara bruten.   Kanske...

Förhoppningsvis är dessa farhågor ogrundade. Förhoppningsvis kommer Mammon få stryka på foten för vår kärlek till vårt kulturarv. För det är genom fältgentianan och darrgräset våra förfäder talar till oss.

Måtte deras röster inte drunkna i EG-bruset!

Tomas